

**" IUS EST ARS
BONI ET AEQUI "**

**" Právo je umenie dobrého
a spravodlivého "**

Celsus

Prierez medzinárodnými dokumentami, týkajúcimi sa nezávislosti súdnictva

Thomas Jefferson o štátnej moci povedal : „Slobodná vláda je založená na žiarlivosti, a nie na dôvere. ... Pokiaľ ide o otázky moci, nech už nikto nikdy nehovorí o dôvere v človeka, ale nech ho spúta reťazami ústavy, aby nemohol vyviešť nijakú ničomnosť.“ Je to vlastne spôsob, akým možno zabezpečiť trojdelenie štátnej moci podľa teórie vyslovenej Montes... v diele O duchu zákonov z r. 1748.

V Ústave Slovenskej republiky sú obsiahnuté pojmy nezávislé súdy, nezávislí sudcovia a nezávislý súdny orgán. Ústava SR však pojem sudcovská nezávislosť nevymedzuje a nedáva ani podklad pre jeho bezproblémový výklad.

Slovenská republika je povinná okrem ústavných princípov aplikovať v praxi podľa čl. 7 Ústavy aj medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a ktoré majú prednosť pred domácimi právnymi normami. Ďalej je nutné brať do úvahy aj odporúčania medzinárodných orgánov (osobitne orgánov Európskej únie), ktorých význam a hodnota nespočíva v ich právnej záväznosti, ale v obsahovej sile a univerzálnom využití pri budovaní právneho štátu. Takúto úlohu napríklad zohrala Európska charta štátú sudcov z r. 1998 pri tvorbe zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach.

Medzi závažné medzinárodné dokumenty, týkajúce sa nezávislosti súdnictva nepochybne patria najmä :

1. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov, uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 (novelizovaný bol pod č. 102/1999).

Podľa čl. 6 Dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

- byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu
- mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby
- obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú
- vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe
- mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

K výkladu vyššie uvedeného Dohovoru dobre slúži judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva v Strasburgu, ktorá je v súčasnosti už pomerne bohatá a aj u nás dostupná.

2. Charta základných práv Európskej únie (Nice, 7.12.2000).

Charta predstavuje deklaráciu budúceho právneho vývoja Európskej únie, nie je však právne záväzná. Nezávislosti súdnictva sa týka časť VI., kde konkrétne v čl. 47 charta uznáva štandardy, ktoré majú garantovať právo na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným podľa zákona a právo na účinný opravný prostriedok.

3. Základné princípy nezávislosti súdnictva schválené na VII. kongrese OSN o prevencii trestných činov a zaobchádzaní s páchatelmi (Miláno 1985) – rezolúcia Valného zhromaždenia OSN č. 40/32 z 29.11.1985 a č. 40/146 z 13.12.1985.

Jedná sa o odporúčajúci materiál, ktorý stanovuje minimálnu úroveň legitímneho a nezávislého súdnictva.

4. Medzinárodný pakt o občianskych a ľudských právach (dokument OSN).
Uvedený pakt v čl. 14 ods. 1 stanovuje, že všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má právo na, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje alebo o jeho právach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého konania alebo z jeho časti z dôvodov morálky, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti alebo vtedy, keď to vyžaduje súkromný záujem strán.
5. Odporúčanie R (94) 12 Výboru ministrov Rady Európy členských krajinám o nezávislosti, efektívnej činnosti a úlohe sudcov z r. 1994 pod č. RGE 648 94.
Jedná sa o dôležitý dokument, v praxi formujúci smerovanie vývoja v Európskej únii.
6. Európska charta štatútu sudov z r. 1998.
Charta bola vydaná ako odporúčajúci dokument pod č. DAJ/DOC (98) 23. Skladá sa z preambuly a siedmych častí. Ako bolo spomenuté v úvode, charta argumentačne veľmi ovplyvnila legislatívny proces pri tvorbe zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich.
7. Odporúčanie R (81) 7 o prostriedkoch uľahčujúcich prístup k súdu.
Dokument v 16-tich bodoch pojednáva o informovaní verejnosti o súdnictve.
8. Odporúčanie R (84) 5 o princípoch civilného súdneho procesu, zameraných na zlepšenie fungovania súdnictva (obsahuje 9 princíпов).
9. Odporúčanie R (86) 12 o znížení práce na súdoch a zabránení ich preťažnosti.
10. Odporúčanie R (87) 18 o zjednodušení trestnej justície.
11. Odporúčanie R (95) 5 o zavedení systému odvolacieho konania v civilných a obchodných veciach na zlepšenie jeho fungovania.
Odporúčanie ako všeobecný štandard požaduje existenciu obligatórneho dvojinstančného konania v civilných a obchodných veciach.
12. Všeobecná charta sudcu prijatá na zasadnutí Medzinárodnej asociácie sudcov (UIM) v r. 1999 v Taipei – Taiwan.
Skladá sa z preambuly a 15 článkov.
13. Závery študijných komisií Medzinárodnej asociácie sudcov (UIM).
Existujú štyri študijné komisie, pričom každá z nich sa zaoberá špecifickými okruhmi otázok. Prvá študijná komisia sa venuje otázkam statusu sudcov, druhá študijná komisia sa zaoberá otázkami civilného práva, tretia otázkami trestného práva a štvrtá otázkami práva verejného a sociálneho práva.

Vypracovala JUDr. Jarmila Maximová, Marec 2004

[Úvod](#) : [Kto sme](#) : [Naša činnosť](#) : [Tlačové vyhlásenia](#) : [Aktuality](#) : [Legislatíva](#) : [Linky](#) : [Kontakty](#) : [Mapa stránky](#)